Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2508

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 1001
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 1
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, भाग – 1
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) शुध्दलेखन म्हणजे काय ते सांगून शुध्दलेखनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

खालील उतारा उत्तरपत्रिकेत जसाच्या तसा लिहून खुणांच्या सहाय्याने मुद्रितशोधन करा.

व्यक्तिच्या जिवणात कलात्मकता, सौंदर्याभीरूची आणि रशीकता या गोष्टींना विषेश महत्व आहे. व्यक्तिचे अंतकरण संवेदणक्षम हवे, तसेच दुसऱ्यांच्या भावणांशी समरश होण्याची क्षमता व्यक्तीने आत्मसात केलि पाहीजे. समुध्द भाव जीवनाच्या आधारे व्यक्ती जीवणाच्या रशीकतेने आस्वाद घेऊ शकते. संपन्न व्यक्तीमत्वाच्या जडणघडणीशी या साऱ्या गोष्टींचा अतीशय जवळचा संबंध आहे.

प्रश्न 2) विविध साहित्यसंस्था आयोजित साहित्य संमेलनाचे स्वरूप व प्रयोजन थोडक्यात लिहा.

किंवा

पुस्तक प्रकाशन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मुलाखतींच्या विविध प्रकारांनुसार पूर्वतयारीचे स्वरूप सांगा.

किंवा

मुलाखतीसाठी प्रश्नसूची तयार करताना घ्यावयाची काळजी सविस्तर लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 4) महाविद्यालयात सुप्रसिध्द संशोधक डॉ. जयंत नारळीकर यांना निमंत्रित करण्यासाठी पत्र तयार करा.

किंवा

अर्ज म्हणजे काय ते सांगून त्यांचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) मुद्रितशोधनाची आवश्यकता.

ब) ग्रंथाचे मुखपृष्ठ व मलपृष्ठ.

क) मुलाखतीची प्रश्नसूची.

ड) प्रशासनिक परिभाषा

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2509

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 1002
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 2 मराठी भाग – 1
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :ह्व 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) शिलालेख आणि विविध ग्रंथांमधून मराठीच्या प्राचीनत्त्वाचे आढळणारे पुरावे स्पष्ट करा.

किंवा

मुकुंदराजांच्या 'विवेकसिंधू' मागील प्रेरणा सांगून त्या ग्रंथाचा परिचय लिहा.

प्रश्न 2) महानुभावियांच्या चरित्र ग्रंथांचा परिचय करून द्या.

किंवा

'महानुभाव वाङ्मयाने मराठी साहित्याला समृध्द केले' हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संतमेळ्यातील संतांच्या अभंगांद्वारे व्यक्त होणारी समाजाभिमुखता उलगडून दाखवा.

किंवा

''ज्ञानेश्वरी' या ग्रंथात कवित्त्व आणि परतत्त्व यांचा संगम दिसतो'. हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'लोकशिक्षक' ही एकनाथांची भूमिका भारूडांच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन जैन वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) ‘महाराष्ट्र’ नाम विषयक मतमतांतरे

ब) नरेन्द्र कवीचे रूक्मिणीस्वयंवर

क) संत कवयित्री जनाबाई.

ड) फादर स्टीफन्स यांचे – ‘क्रिस्तपुराण’

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2510

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 1003
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 3
भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून व्यावहारिक भाषेपेक्षा साहित्याची भाषा कशी वेगळी असते? ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

भाषाविज्ञान आणि कोशविज्ञान यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) स्वन-स्वनिम-स्वनांतर या संकल्पना स्पष्ट करून भाषाविज्ञानातील त्यांचे महत्व विशद करा.

किंवा

स्वनिम विश्लेषणाची तत्वे आणि तंत्रे सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 3) रूपिम म्हणजे काय, ते सांगून रूपिम विश्लेषणाची तंत्रे/तत्वे विशद करा.

किंवा

वाक्य म्हणजे काय, ते सांगून वाक्याचे प्रथमोपस्थित संघटक पध्दतीने विश्लेषण कसे केले जाते ते सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 4) अर्थविन्यास ही संकल्पना स्पष्ट करून अर्थाचे प्रकार सोदाहरण लिहा.

किंवा

‘अर्थक्षेत्र’ संकल्पना सोदाहरण विशद करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भाषाविज्ञान व मानववंशशास्त्र.

ब) भाषाभ्यासाच्या पध्दती.

क) सीमा संधी.

ड) रूपांची घटना.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2511

[Total No. of Pages : 8

[4802] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 4 (ऐच्छिक)

i) ग्रामीण साहित्य (10434)

(2013 Pattern) (Credit System Semester)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी :

i) ग्रामीण साहित्य [10434]

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818) [10435]

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास [10436]

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या [10437]

किंवा

v) अलंकार व छंद [10438]

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) स्वातंत्र्योत्तर ग्रामीण मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यनिर्मितीमागील प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) ग्रामीण साहित्याचे वेगळेपण विशद करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यातून बदलत्या गावगाड्याचे चित्रण कसे आले आहे, ते विशद करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) ग्रामीण भाषा हे ग्रामीण साहित्याचे 'बलस्थान' आहे या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक, सांस्कृतिक चळवळी यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ग्रामीण साहित्याच्या आकलन आणि आस्वादासंबंधीच्या अपेक्षा व वस्तुस्थिती यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

ग्रामीण कथेची वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) कृषी, औद्योगिक अवस्थांतराचा ग्रामीण साहित्यावरील परिणाम.

ब) वास्तवता व ग्रामीण साहित्य.

क) ग्रामीण साहित्याची निवेदनशैली.

ड) 'धग'–ग्रामीण कादंबरी

• • •

Total No. of Questions : 5]

P2511

[4802] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.– 4 (ऐच्छिक)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी(प्रारंभ ते 1818)[10435]

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'साहित्य आणि संस्कृती यांचा निकटचा संबंध असतो' विधानाची चर्चा करा.

किंवा

मध्ययुगीन राजकीय स्थित्यतरांचा परिणाम महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक जीवनावर कसा झाला, ते विशद करा.

प्रश्न 2) 'विविध धर्मसंप्रदायांच्या प्रेरणेतून मध्ययुगीन साहित्य निर्माण झाले', सोदाहरण लिहा.

किंवा

'लोकप्रबोधन हे मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे उद्दिष्ट होते' साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयात 'स्वधर्मजागृती, सामाजिक प्रबोधन' ही प्रमुख सूत्रे होती साधार लिहा.

किंवा

लोकसाहित्याचा मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वाङ्मय प्रसाराच्या मध्ययुगीन साधनांचा परिचय करून द्या.

किंवा

मध्ययुगीन मराठीतील आख्यानकाव्यांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) महाराष्ट्राची उपास्यदैवते.

ब) पोवाडा आणि वीररस.

क) दासबोध मार्गदर्शनपर ग्रंथ.

ड) मराठी लावणीचे स्वरूप.

Total No. of Questions : 5]

P2511

[4802] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.– 4 (ऐच्छिक)

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास [10436]

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) तौलनिक साहित्याभ्यासाची संकल्पना स्पष्ट करून तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे विशद करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) ‘वाङ्मयीन प्रभाव’ ही संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

‘राष्ट्रीय साहित्य’ ही संकल्पना सोदाहरण विशद करा.

प्रश्न 3) विश्व साहित्याची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

विश्व साहित्याची संकल्पना तौलनिक साहित्याभ्यासासाठी कशी उपयुक्त ठरते ते लिहा.

प्रश्न 4) यशवंतराव चव्हाण यांच्या ‘कृष्णाकाठ’ व पी. व्ही. नरसिंहराव यांच्या ‘अंत:स्थ’ या आत्मचरित्रातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या ‘कृष्णाकाठ’ या आत्मचरित्राचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) तौलनिक साहित्याभ्यासाची आवश्यकता.

ब) वाङ्मयीन प्रभावाचे स्वरूप.

क) विश्वसाहित्य ठरलेल्या साहित्यकृतीचे वेगळेपण.

ड) वेणूताईंचे व्यक्तिमत्त्व.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2511

[4802] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.– 4 (ऐच्छिक)
iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या [10437]

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वाङ्मयेतिहासाच्या व्याख्या सांगून वाङ्मयेतिहास लेखनासंबंधीच्या विविध उत्पत्ती सांगा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पाश्चात्य अभ्यासकांनी वाङ्मयेतिहासाच्या संकल्पनेच्या उदयासंदर्भात मांडलेले विचार थोडक्यात सांगा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाच्या उदयासंदर्भातील भारतीय अभ्यासकांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) वाङ्मयेतिहास लेखनाचे प्रकार विशद करा.

किंवा

संहिता वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वाङ्मयेतिहास विचारातील महत्त्वाच्या नवसंकल्पना कोणत्या ते लिहा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनाची विविध ध्येय व उद्दिष्टे सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वाङ्मयेतिहास व संशोधन

ब) गणेश देवी यांची वाङ्मयेतिहास विषयक संकल्पना

क) वाङ्मयप्रकारानुसारी वाङ्मयेतिहास.

ड) वाङ्मयीन वातावरण व परंपरा

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2511

[4802] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.– 4 (ऐच्छिक)
V) अलंकार व छंद [10438]

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :ह्र 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) काव्यलंकाराचे व्याकरणातील महत्त्व सांगून, काव्यलंकाराचे प्रकार विशद करा.

किंवा

अलंकार ही संज्ञा स्पष्ट करून संस्कृत मिमासकांच्या व्याख्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'छंद' ही संकल्पना सांगून त्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

'प्राचीन काव्यात छंदाचे महत्त्वपूर्ण स्थान आहे' – कसे ते सांगा.

प्रश्न 3) रा. अ. काळेले यांनी कोणते अलंकार सुचविले ते सोदाहरण सांगा.

किंवा

अलंकार व छंद यांचे काव्यातील महत्त्व सोदाहरण सांगा.

प्रश्न 4) उपमा, रूपक, चेतनागुणोक्ती या अलंकाराचे महत्त्व सांगून उदाहरणे स्पष्ट करा.

किंवा

मुक्तछंदाचे मराठी काव्यातील स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) दण्डीचा अलंकार विचार.

ब) अभंग आणि ओवी.

क) जाति आणि वृत्त.

ड) अलंकाराच्या वर्गीकरणाची प्रमुख तत्वे

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2512

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 2001
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 1
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग – 2
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून भाषांतराची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

खाली दिलेल्या हिन्दी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

पश्चिमी देशों में इतिहास और जीवनी लिखने की पुरानी परम्परा पायी जाती है, किन्तु भारत में इसकी परम्परा नहीं मिलती। पुराणों, महाकाव्यों आदि में महापुरूषों की चर्चा अवश्य हुई है, पर सही अर्थ में ये जीवनी नही हैं। आज जीवनी–साहित्य की एक महत्त्वपूर्ण विधा बन गयी है और पाठकों में लोकप्रिय होती जा रही है। इसके लेखक में वैज्ञानिक दृष्टि और प्रामाणिक तथ्यों की जानकारी होनी चाहिए। भावुकता के प्रवाह में बहकर जीवनी नहीं लिखी जानी चाहिए। लेखक की दृष्टि जितनी तथ्यपूरक होगी, जीवनी उतनी ही प्रामाणिक और वैज्ञानिक समझी जायेगी। साहित्य की इस विधा का भविष्य उज्ज्वल है।

प्रश्न 2) निवेदनाचे स्वरूप सांगून प्रभावी निवेदनाची तंत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

कार्यक्रमाच्या आयोजनातील निवेदनाचे महत्त्व सांगून वाङ्मय मंडळाच्या उद्घाटनपर कार्यक्रमाच्या निवेदनाची संहिता तयार करा.

प्रश्न 3) विविध संस्था, कार्यालये यांतील जनसंपर्काचे स्वरूप सांगून त्याची गरज स्पष्ट करा.

किंवा

औद्योगिक क्षेत्रातील कंपनीच्या माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे कार्य स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) तुम्ही निवडलेल्या प्रकल्पलेखनाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

विविध कौशल्ये व तंत्रे यांचा प्रकल्पलेखनात कसा उपयोग करता येतो ते लिहा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) भाषांतराचे प्रकार.

ब) सूत्रसंचालनाची आवश्यकता.

क) जनसंपर्क कौशल्याची भाषा.

ड) प्रकल्पलेखनाचे विविध हेतू.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2513

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 2002
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. MR - 2
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1600 ते 1818)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संत तुकारामांच्या काव्यनिर्मितीमागील प्रेरणांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

समर्थ रामदासांनी आपल्या वाङ्मयाधारे केलेले समाजप्रबोधनाचे कार्य सांगा.

प्रश्न 2) पंडिती काव्याने मध्ययुगीन मराठी भाषेला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

वामन पंडितांच्या 'आख्यानक कविते' चा सोदाहरण परिचय द्या.

प्रश्न 3) 'बखर' वाङ्मयाची व्युत्पत्ती व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'आज्ञापत्र' या ग्रंथाचा परिचय द्या.

प्रश्न 4) 'पोवाडा म्हणजे शिवकाल व पेशवेकाल यातील राष्ट्रीय कविता होय'– हे विधान स्पष्ट करा.

किंवा

शाहिर अनंत फंदी यांच्या वाङ्मयाचा परिचय द्या.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) संत वेणाबाईंचे ‘सीतास्वयंवर’.

ब) वामन पंडितांची ‘यथार्थदीपिका’.

क) महिकावतीची ऊर्फ माहिमची बखर.

ड) शाहिर सगनभाऊ.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2514

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 2003
M.A. (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 3
MR - 20493 : भाषाविज्ञान : सामाजिक
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सामाजिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'विविध व्यवसायक्षेत्रांमुळे भाषा बदलते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) 'आर्थिक वर्गव्यवस्थेचा परिणाम समाजातील भाषाव्यवहारावर होतो' या विधानाची साधार चर्चा करा.

किंवा

'पिजिन' भाषांची निर्मिती कशी होते ते सांगा.

प्रश्न 3) 'सामाजिक, सांस्कृतिक परिवर्तनामुळे भाषा बदलते' विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

नवव्यवस्थांचा उदय आणि भाषापरिवर्तन यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'लिंगभेदामुळे भाषाव्यवहारात विविधता दिसून येते' सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

प्रमाण भाषा आणि बोली यांचे परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लघुक्षेत्र.

ब) आर्थिक स्तर आणि भाषा व्यवहार.

क) तंत्रज्ञान आणि भाषा परिवर्तन.

ड) प्रमाण भाषा.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2515

[Total No. of Pages :10

[4802] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4
i) दलित साहित्य
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी :

i) दलित साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतर मीमांसा

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग – 2)

किंवा

v) व्याकरण

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साठोत्तरी मराठी साहित्यप्रवाहातील दलित साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्याच्या निर्मितीमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) दलित साहित्याचे वेगळेपण सविस्तर लिहा.

किंवा

दलित साहित्यातील वेदना, विद्रोह व नकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) 'दलित साहित्य आवर्तात सापडले आहे'. या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

'दलित कथेतून दलित समाजजीवनाचे दर्शन कसे घडते'? ते साधार लिहा.

प्रश्न 4) दलित चळवळ व दलित साहित्य यातील संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

'दलित साहित्य हे सामाजिक बांधिलकी, मानवता व विज्ञाननिष्ठा मानणारे साहित्य आहे',– साधार लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) दलित साहित्यातील मूल्यदर्शन

ब) दलित साहित्याचे देशीपण

क) आंबेडकरी जलसे

ड) शंकरराव खरात यांचे आत्मचरित्र–तराळ अंतराळ

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2515

[4802] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4
ii) मराठी वाङ्‌मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :–
1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) अव्वल इंग्रजी काळातील साहित्याला 'मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार' असे का संबोधिले गेले?

किंवा

'वृत्तपत्र हे साहित्य प्रसाराचे अर्वाचीन माध्यम आहे'. चर्चा करा.

प्रश्न 2) हरिभाऊ आपटे यांच्या सामाजिक कादंबऱ्यातील वास्तववादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांच्या 'निबंधमाले'तील राष्ट्रवादाचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 3) स्वातंत्र्य चळवळींचा मराठी कवितेवर प्रभाव दिसतो काय? साधार विवेचन करा.

किंवा

1920 नंतरच्या साहित्यातील वाङ्‌मयीन वाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 1945-60 या कालखंडातील नवसाहित्य व मराठी संस्कृती यांचा संबंध दाखविता येईल काय? चर्चा करा.

किंवा

1920-60 या काळातील साहित्यावर पडलेला गांधीवादाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) बाळशास्त्री जांभेकर

ब) यमुनापर्यटन

क) संगीत शारदा

ड) 'सुखदायक राज्यप्रकरणी निबंध'–विष्णुबुवा ब्रह्मचारी

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2515

[4802] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4
iii) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतर मीमांसा
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर म्हणजे काये ते सांगून भाषांतराच्या प्रकारांचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

भाषांतर प्रक्रियेचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 2) अभिजात साहित्यकृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

अभिजात साहित्याचे भाषांतर करताना येणाऱ्या अडचणी कोणत्या ते सांगा.

प्रश्न 3) कवितेचे भाषांतर करताना कोणती काळजी घ्यावी लागते ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

प्रादेशिक वाङ्मयकृतीच्या भाषांतरासाठी आवश्यक असणाऱ्या गोष्टींचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) लोकसंस्कृतीचा अमिट ठसा' घाशीराम कोतवाल' या नाट्यकृतीवर कसा उमटलेला आहे ते स्पष्ट करा.

किंवा

'हयवदन' ही मराठीतील उत्तम भाषांतरित नाट्यकृती आहे' चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन विषयांवर टिपा लिहा.

अ) मूलनिष्ठ भाषांतर

ब) अभिजात साहित्यकृतीची विश्वात्मकता

क) भाषांतराची संस्कृती सापेक्षता

ड) 'घाशीराम कोतवाल' मधील लोकसंगीत

• • •

Total No. of Questions : 5]

P2515

[4802] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4
iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) बहुभाषिक राष्ट्रातील वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणी व समस्यांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाचा समालोचनात्मक आढावा घ्या.

किंवा

मराठी वाङ्मयाच्या अन्य भाषांमधील वाङ्मयेतिहासलेखनाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) वि. ल. भावे व ल. रा. पांगारकर या मराठी वाङ्मयेतिहासकारांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

किंवा

कुसुमावती देशपांडे व गो. म. कुलकर्णी यांच्या वाङ्मयेतिहास लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मराठीतील साहित्यप्रकारनिष्ठ वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी वाङ्मयेतिहासाच्या संदर्भातील माटे–बेडेकर वादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) भारतीय वाङ्‌मयेतिहासाची संकल्पना

ब) महाराष्ट्राबाहेरील अर्वाचीन मराठी वाङ्‌मयेतिहास लेखन

क) मराठीतील काव्येतिहास लेखन

ड) मा. गो. रानडे यांचे वाङ्‌मयेतिहासविषयक कार्य

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2515

[4802] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 4
v) व्याकरण
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) व्याकरण म्हणजे काय. ते सांगून व्याकरणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणाचे भाषेतील महत्त्वपूर्ण स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) व्याकरण आणि भाषा यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

भाषेचे व्याकरण आणि वाक्य विचार यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) आदेशात्मक व्याकरण प्रकाराची चर्चा करा.

किंवा

व्याकरणाच्या विविध प्रकारांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) मराठी भाषेतील व्याकरणाची पूर्वपिठीका स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी व्याकरणातील शब्दविचारांचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) मराठीतील वर्णमाला

ब) विभक्ती प्रत्यय

क) ऐतिहासिक व्याकरण

ड) व्याकरणाची मर्यादा

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2516

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 3001
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 5
प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेच्या व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये सांगून वृत्तपत्रातील भाषेचे वैविध्यपूर्ण स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

पर्यावरण जागृतीविषयी आपल्या परिसरातील अभियानाची वृत्तकथा (फिचर) लिहा.

प्रश्न 2) 'बदलत्या कलाप्रकारानुसार आस्वाद लेखनाचे स्वरूपही बदलते' या विधानाचा नाटक आणि चित्रपट कलांच्या आस्वाद लेखनासंदर्भात विचार करा.

किंवा

तुम्ही पाहिलेल्या कोणत्याही एका नाटकाचे आस्वादलेखन करा.

प्रश्न 3) पुस्तकपरीक्षण करतांना कोणकोणत्या बाबींकडे लक्ष द्यावे लागते ते स्पष्ट करा.

किंवा

तुम्हास आवडणाऱ्या कोणत्याही एका लेखकाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) 'आकाशवाणी' या श्राव्यमाध्यमाचे स्परूप, त्याची वैशिष्ट्ये आणि उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

'दूरदर्शन' या दृक-श्राव्य माध्यमातील मालीकालेखन प्रकाराचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) क्रीडापत्रकारिता.

ब) आस्वादात्मक लेखन.

क) समाजसेवकाचा व्यक्तिवेध.

ड) दूरदर्शनवरील जाहिरात लेखन.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2517

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 3002
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 6
साहित्य: समीक्षा व संशोधन
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्य समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करून समीक्षेची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

'साहित्यसमीक्षा हा साहित्यकृतीला दिलेला जाणता प्रतिसाद असतो' साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये कोणकोणती आहेत त्यांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

समीक्षकाने मांडणी, शैली याचबरोबर संगती आणि सुसूत्रता यांचे भान कसे बाळगावे हे सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 3) 'साहित्य समीक्षेला एकच एक पध्दतीचा निकष लागू पडत नाही' चर्चा करा.

किंवा

मानसशास्त्रीय समीक्षा पध्दतीचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) '1874 ते 1920 या कालखंडातील समीक्षा म्हणजे समीक्षेची पहिली पावले होती' हे विधान थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

इ. स. 1949 - 1975 मधील ग्रामीण कथेवरील समीक्षेची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) समीक्षेच्या व्याख्या.

ब) समीक्षकाचा भाषिक विवेक.

क) चरित्रात्मक समीक्षा पध्दती.

ड) कलेसाठी कला.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2518

[Total No. of Pages : 4

[4802] - 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन–संत जनाबाई

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'चंद्रभागेच्या तिरी वारकरी संप्रदायाने आध्यात्मिक लोकशाही प्रस्थापित केली' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

वारकरी संतपरंपरेतील कवयित्रींच्या वाङ्मयीन कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या जीवनचरित्राचा सविस्तर आढावा घ्या.

किंवा

संत जनाबाईंच्या वाङ्मयीन कार्याचे विवेचन करा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंच्या अभंगाचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंची गुरूपरंपरा स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगाचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगांचे वर्गीकरण करून त्यातील आशयाचे विश्लेषण करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) थाळीपाकाचे अभंग

ब) कान्होपात्रा

क) मध्ययुगाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

ड) जनाबाईंची स्फुटरचना

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2518

[4802] - 3003
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 7
विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)
यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाणांच्या जडणघडणीचा थोडक्यात आढावा घ्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाणांच्या व्यक्तिवैशिष्ट्यांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) 'कृष्णाकाठ' ही यशवंतराव चव्हाणांच्या जीवनाची यशोगाथा आहे' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' मधील भाषाशैलीचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

प्रश्न 3) 'यशवंतराव चव्हाणांची भाषणे प्रभावी आणि परिणामकारक होती' हे 'भूमिका' मधील भाषणांच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

'वैचारिकता आणि भावनात्मक आवाहन' हा यशवंतराव चव्हाणांच्या भाषणांचा विशेष होता' हे साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'ऋणानुबंध' मधील यशवंतराव चव्हाणांचे विचार स्पष्ट करा.

किंवा

'विदेशदर्शन' मधून यशवंतराव चव्हाणांची रसिकदृष्टी कशी व्यक्त होते ते लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) 'कृष्णाकाठ' मधील वेणूताईचे व्यक्तिचित्र

ब) यशवंतराव चव्हाण आणि काँग्रेस

क) 'युगांतर' मधील वैचारिकता

ड) 'ऋणानुबंध' मधील भावनात्मकता

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2519

[Total No. of Pages : 10

[4802] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8
i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी :

i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

ii) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन

किंवा

iv) मराठीतील वैचारिकसाहित्य आणि साहित्याचा सामाजिकदृष्टीने अभ्यास

किंवा

v) साहित्य: सर्जन व उपयोजन

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकसाहित्यातील 'लोक' 'साहित्य' आणि 'लोकजीवन' यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या सामाजिक व सांस्कृतिक अनुबंधाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची वाटचाल व महत्व सांगा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या विविध अभ्याससंप्रदायांचा आढावा घ्या.

P.T.O.

प्रश्न 3) 'संतसाहित्य व महाकाव्यातून लोकसाहित्याचे दर्शन घडते' विधान साधार स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अध्ययनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) लोकसाहित्याच्या सादरीकरणातून व्यक्त होणारे प्रादेशिक, सामाजिक व सांस्कृतिक विशेष सविस्तर लिहा.

किंवा

लोकसमजुती, रूढी-परंपरा, विधी-विधाने, मंत्र-तंत्र यांचा आढळ लोकसाहित्यात कसा होतो ते लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्याचे सादरीकरण

ब) लोकसाहित्यातील लोकसमजुती

क) लोकसाहित्याचे सांस्कृतिक विशेष

ड) लोकसाहित्य: समाज-संस्कृती आणि मानवीजीवन

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2519

[4802] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8
ii) सौंदर्यशास्त्र
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सौंदर्यशास्त्राचा मनोविज्ञान आणि तत्वज्ञान यांच्याशी आलेला संबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'सौंदर्यशास्त्राची व्याख्या म्हणजे प्रचलीत सिध्दान्ताचीच व्यवस्था होय' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान याविषयीचे मते स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यविधान आणि नीतिविधान यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) सौंदर्यसिध्दांताचे स्वरूप स्पष्ट करून क्रीडासिध्दान्ताचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

बा. सी. मर्ढेकरांनी मांडलेल्या सौंदर्यसिध्दांताची ओळख करून द्या.

प्रश्न 4) सौंदर्यानुभव आणि व्यावहारिक अनुभव यातील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

'सौंदर्यानुभवाची भावना व्यक्तीनिष्ठ असते की वस्तुनिष्ठ असते' यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा

ब) द्विधृवात्मकता

क) आविष्कारवाद

ड) सौंदर्यानुभवातील वैश्विकता

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2519

[4802] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8
iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून व्यक्तिगत जीवनात आणि सामाजिक व्यवहारात भाषेची आवश्यकता का असते ते लिहा.

किंवा

भाषेची व्याख्या देऊन व्यक्ती आणि समाजात संवादाची आवश्यकता का असते ते लिहा.

प्रश्न 2) संवादविषयक सिध्दांतांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

संवादातील अडथळे कोणते व ते कसे दूर करता येतील याविषयीची मतांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) भाषा या घटकाला असलेले अर्थप्रक्रियेतील महत्व विशद करून अर्थाचे प्रकार सांगा.

किंवा

संवाद प्रक्रियेतील भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून संवाद घटकाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) मराठी भाषेतील संवाद क्षमतेच्या स्वरूपाचा परामर्श घ्या.

किंवा

साहित्यात संवादाचा सहभाग कसा असतो याविषयी सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्यवहारभाषा

ब) भाषेचे कार्य

क) संवादप्रक्रियेतील कौशल्य

ड) संवादाचे साहित्यकृतीतील स्थान

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2519

[4802] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8
iv) मराठीतील वैचारिकसाहित्य आणि साहित्याचा सामाजिकदृष्टीने अभ्यास
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वैचारिक साहित्याचे स्वरूप सांगून त्याची आवश्यकता आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

वैचारिक साहित्याच्या निर्मितीतील व्यक्तिगत घटकांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) वैचारिक साहित्याची सामाजिक आणि राजकीय पार्श्वभूमि विशद करा.

किंवा

'वैचारिक साहित्याची भूमि सामाजिक आणि सांस्कृतिकतेवर उभी असते'–या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) इ. स. 1818 ते 1875 या कालखंडातील वैचारिक साहित्याचे विशेष लिहा.

किंवा

इ. स. 1875 ते 1920 या कालखंडातील वैचारिक साहित्याचे स्परूप कसे होते ते.

प्रश्न 4) 1921 ते 1945 या कालखंडातील वैचारिक साहित्यातील राष्ट्रीयभावना स्पष्ट करा.

किंवा

इ. स. 1946 ते 1960 मधील सामाजिक स्थित्यंतराचा वेध घेणाऱ्या काही विचारवंतांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वैचारिक साहित्याची संकल्पना

ब) आगरकरांचे विचार

क) लोकमान्य टिळक

ड) वैचारिक साहित्याची अभिव्यक्ती

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2519

[4802] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8
v) साहित्यः सर्जन व उपयोजन
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'साहित्य सर्जनाचे लेखकाच्या प्रातिभज्ञानाशी संबंधित असते', या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

साहित्य सर्जनाची प्रक्रिया उलगडून दाखवा.

प्रश्न 2) साहित्याच्या सर्जनाविषयीच्या भारतीय मीमांसकांच्या मतांचे विवेचन करा.

किंवा

साहित्याच्या सर्जनाविषयीच्या पाश्चात्य मीमांसकांच्या विचारांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) 'कथा आणि कादंबरी' या साहित्य प्रकारातील साम्यभेदांची चर्चा करा.

किंवा

'चरित्र आणि आत्मचरित्र' या साहित्यप्रकारांच्या अभिव्यक्तीची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न 4) वास्तवाधिष्ठित कादंबरी लेखनासाठी लेखकाने करावयाच्या पूर्वतयारीची मीमांसा करा.

किंवा

कविता या साहित्य प्रकाराच्या निर्मितीमागे समकालीन परिस्थिती कशी उभी असते ते उदाहरणांसह लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) साहित्यसर्जन आणि प्रतिभा.

ब) 'नाटक' या साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्ये.

क) प्रतिभेचे स्वरूप.

ड) रासायनिक प्रकल्प हटवण्यासाठीच्या निबंध लेखनाची पूर्वतयारी.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2520

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 4001
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 5
प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वृत्तसंकलन प्रक्रियेची संकल्पना स्पष्ट करून तिची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

विविध लोककलांचे वृत्तसंकलन कसे करता येईल याची सोदाहरण माहिती लिहा.

प्रश्न 2) श्राव्य माध्यमासाठी करावयाच्या जाहिरात लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'माध्यम बदलले की जाहिरात लेखनाचे स्वरूपही बदलते' या विधानाचा साधार परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) 'पटकथा हा चित्रपटलेखनाचा आत्मा आहे', स्पष्ट करा.

किंवा

दृक्-श्राव्य माध्यमासाठी चित्रपटाची पटकथा लिहितांना कोणती पथ्ये पाळावी लागतात ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) साहित्यप्रकाराची संकल्पना स्पष्ट करून 'कथा' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

'कादंबरी' या साहित्यप्रकारावर आधारित चित्रपटासाठी पटकथालेखन कसे करता येईल ते लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वृत्तसंकलनातील प्रासंगिक कार्यक्रमाचे स्वरूप.

ब) जाहिरातः एक कला.

क) मालिकेच्या पटकथा लेखनाची वैशिष्ट्ये.

ड) नाटक या साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्ये

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2521

[Total No. of Pages : 2

[4802] - 4002
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 6
साहित्य: समीक्षा व संशोधन
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संशोधनाच्या व्याख्या देऊन संशोधनाचे स्वरूप, त्याच्या प्रेरणा आणि प्रयोजन यांचा आढावा घ्या.

किंवा

संशोधन ही संकल्पना स्पष्ट करून संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्प्यांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) वाङ्मयीन संशोधनाची विविध अभ्यासक्षेत्रे सांगून कालखंडाचा अभ्यास कशाप्रकारे केला जातो ते सविस्तर लिहा.

किंवा

तौलनिक साहित्यप्रकाराचा संशोधनाशी असलेला अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संशोधनाच्या दृष्टीने साहित्य आणि मानसशास्त्र यांचा परस्परसंबंध उलगडून दाखवा.

किंवा

साहित्य आणि इतिहास यांचा संशोधनदृष्ट्या कोणते सहसंबंध असतात ते सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 4) मराठीच्या संशोधन परंपरेतील लोकसाहित्याची संशोधन परंपरा विशद करा.

किंवा

मराठीतील मध्ययुगीन वाङ्मयीन संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संशोधकाचे गुणविशेष.

ब) संहिता संपादन व विश्लेषण.

क) साहित्य आणि राज्यशास्त्र.

ड) भाषाविषयक संशोधन.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2522

[Total No. of Pages : 4

[4802] - 4003
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 7
विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)
मध्ययुगीन – संत जनाबाई
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संत जनाबाईंच्या 'विठ्ठलमाहात्म्यपर' अभंगांचा आढावा घ्या.

किंवा

संत जनाबाईंनी विठ्ठलाकडे काय मागितले आहे हे त्यांच्या अभंगांच्या आधारे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या नामदेव चरित्रपर अभंगांचा आढावा घ्या.

किंवा

संत जनाबाईंच्या करूणापर अभंगांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) समकालीन संतांच्या स्तुतीचे वर्णन करणाऱ्या संत जनाबाईंच्या अभंगांचा परामर्श घ्या.

किंवा

संत जनाबाईंच्या उपदेशपर अभंगांचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या अभंगाच्या अभिव्यक्तीची वैशिष्ट्ये सोदाहरण सांगा.

किंवा

संत नामदेवांचे जनाबाईंच्या आयुष्यात असलेले स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संत जनाबाईंची जीवननिष्ठा.

ब) जनाबाईंच्या अभंगातील नाममाहात्म्य.

क) जनाबाईंच्या अभंगातील प्रातिमासृष्टी.

ड) संत जनाबाईंच्या अभंगातील आत्माविष्कार.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2522

[4802] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय विचारांचा सोदाहरण मागोवा घ्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या सामाजिक विचारांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यविषयक विचारांची मौलिकता स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या भाषाविषयक विचारांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) एक लेखक म्हणून यशवंतराव चव्हाण यांचया लेखनशैलीचा परिचय करून द्या.

किंवा

'यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली त्यांच्या व्यक्तिमत्वाचा अविभाज्य घटक आहे', विवेचन करा.

प्रश्न 4) यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनातील सांस्कृतिक योगदानाचा आढावा घ्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांची शिक्षणविषयक भूमिका सविस्तर समजावून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाण यांची सामाजिक जाणीव.

ब) यशवंतराव चव्हाणांचा मराठी भाषेविषयीचा स्नेह.

क) यशवंतराव चव्हाणांची साहित्यविषयक भूमिका.

ड) यशवंतराव चव्हाण यांचे संस्कृतीप्रेम.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2523

[Total No. of Pages : 8

[4802] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक अभ्यासपत्रिका सोडवावी

i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

ii) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन

किंवा

iv) मराठीतील वैचारिकसाहित्य आणि साहित्याचा सामाजिकदृष्टीने अभ्यास

किंवा

v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करून त्यातील विविध घटकांचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोकगीताची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लोकसाहित्याच्या सादरीकरणामागील जाणिवांचा आढावा घ्या.

किंवा

कीर्तनाची परंपरा सांगून सादरीकरणाचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) मराठी लोकगीतांच्या प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य समीक्षेच्या लोकसाहित्य शास्त्रीय दृष्टीविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्रश्न 4) मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची परंपरा सांगून लोकसाहित्याच्या अभ्यासास साहाय्य करणाऱ्या संस्थांच्या कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

महाराष्ट्रातील लोकसंस्कृतीचे उपासक असणाऱ्यांच्या कलाविष्काराचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) तमाशाचे घटक.

ब) लोकगीताची वैशिष्ट्ये.

क) लोकसाहित्याचे अभ्यासक–साने गुरूजी.

ड) लोकगीतातील सामाजिक आणि सांस्कृतिक संदर्भ.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2523

[4802] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
ii) सौंदर्यशास्त्र
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'सौंदर्यभावनेची संवेदना व्यक्तीगत आणि तात्कालिक असते' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यभावनेचे स्वरूप, तिची परिणामकारकता आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) ॲरिस्टॉटलचा रूपविषयक सिध्दान्त स्पष्ट करा.

किंवा

कलाकृतीच्या सेंद्रिय एकात्मतेचे स्वरूप सोदाहरण सिध्द करा.

प्रश्न 3) 'सौंदर्यवादी कलाकृतीचा हेतू भावनांचे विशुध्दीकरण करणे असतो'? या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

ज्या अवस्थेने भावरूप अशा विविध भावनांचा एकाचवेळी परंतु सुसंगत असा एकमेळ साधल्याचा अनुभव येतो ती समधातता होय' – स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा यांचे परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्राच्या अभ्यासकांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सौंदर्यशास्त्राच्या व्याख्या.

ब) सौंदर्यानुभव : व्यावहारिक.

क) कॅथार्सिस.

ड) सौंदर्यशास्त्राचे अभ्यासक : प्रभाकर पाध्ये.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2523

[4802] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'व्यवहारक्षेत्र बदलले की भाषाही बदलते' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

'भाषा हा व्यक्ती आणि समाज यातील दुवा आहे'– स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'साहित्याची भाषा व्यवहारभाषेहून वेगळी असते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

आधुनिक प्रसारमाध्यम म्हणून दूरचित्रवाणीच्या भाषेचे निराळेपण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विविध भाषिक कौशल्यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

जनसंपर्कासाठी संवादकौशल्याचे भाषिक विशेष सांगा.

प्रश्न 4) 'निबंधलेखनातून व्यक्तिमत्वाचे दर्शन घडते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

'निबंधलेखन ही एक तर्कशुध्द अभिव्यक्ती असते' – सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्यवहारभाषेचे विशेष.

ब) वर्तमानपत्राची भाषा.

क) जाहिरातीतील मराठी भाषा.

ड) निबंधलेखनातील सुसूत्रता.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2523

[4802] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

iv) मराठीतील वैचारिकसाहित्य आणि साहित्याचा सामाजिकदृष्टीने अभ्यास

(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'साहित्याचा अभ्यास विशिष्ट सामाजिक पध्दतींनीच करावा लागतो' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासात जीवनमूल्ये आणि कलामूल्ये यांची भूमिका काय असते?

प्रश्न 2) 'साहित्यनिर्मिती ही लेखकाच्या व्यक्तीमत्वाची निदर्शक असते', स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीमागील राजकीय आणि वैचारिक चळवळीच्या प्रभावाची मीमांसा करा.

प्रश्न 3) 'साहित्याचा सामाजिक परिस्थितीशी निकटचा संबंध असतो', – सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'साहित्यातील आशय आणि अभिव्यक्ती यांचे स्वरूप अभिन्न असते', या विधानाचा सोदाहरण परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) साहित्य आणि वाचक यांच्या परस्परसंबंधाची चर्चा करा.

किंवा

वाङ्मयीन अभिरूचीचे स्वरूप सांगून तिच्याशी वाचकाचा असलेला संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सामाजिक अभ्यासाचा हेतू.

ब) लेखक आणि समाज.

क) साहित्य परंपरेचा समाजसंबंध.

ड) वाचकाची अभिरूची.

● ● ●

Total No. of Questions : 5]

P2523

[4802] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)
v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्य सर्जन प्रक्रियेचे स्वरूप आणि समस्यांचा आढावा घ्या.

किंवा

साहित्यसर्जनात विविध निर्माण शक्तींचे योगदान कसे असते याचे विवेचन करा.

प्रश्न 2) साहित्य सर्जनासंबंधी भारतीय मीमांसकांनी कोणते विचार मांडले आहेत ते सविस्तर लिहा.

किंवा

साहित्य सर्जनविषयांच्या पाश्चात्यांच्या विचारांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यसर्जन यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य सर्जनातील कालतत्वाचे महत्व सांगा.

प्रश्न 4) साहित्यसर्जन हे ज्या विशिष्ट सिध्दांतावर उभे असते त्या सिध्दान्तांची चर्चा करा.

किंवा

तुम्ही सादर केलेल्या सर्जनशील ललितसाहित्य प्रकल्पाची ओळख करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) साहित्य सर्जनातील प्रतिभेचे स्वरूप.

ब) भारतीय रसविचार.

क) साहित्यसर्जनाशी असलेला भाषा संबंध.

ड) साहित्य सर्जनातील दूरदर्शनचे उपयोजन.

● ● ●